

Acta Juris Stetinensis

2021, nr 2 (vol. 34), 223–228
ISSN (print): 2083-4373 ISSN (online): 2545-3181
DOI: 10.18276/ais.2021.34-14

Marcin Uliasz
dr hab.
Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie
e-mail: ulfia@wp.pl
ORCID: 0000-0001-6845-0153

Aleksandra Klich, *Zawieszenie postępowania egzekucyjnego,* Currenda, Sopot 2020

ISBN 978-83-65966-31-5, ss. 194

Monografia pt. *Zawieszenie postępowania egzekucyjnego* jest pierwszą pozycją wydaną przez Wydawnictwo Currenda sp. z o.o. w Sopocie w ramach serii PRACTICA, której założeniem jest połączenie syntetycznych rozważań teoretycznych i problemów mających znaczenie praktyczne. Opracowania z tej serii są adresowane do osób zawodowo zajmujących się problematyką postępowania egzekucyjnego i zabezpieczającego. Seria ta ma być „pomostem” między dziedziną wykładni (nauki) i stosowania prawa (praktyki).

W nauce postępowania cywilnego tematyka zawieszenia postępowania egzekucyjnego nie była dotychczas przedmiotem odrębnej monografii. Jest ona omawiana w ramach publikacji monograficznych dotyczących zawieszenia postępowania cywilnego¹, opracowań podręcznikowych, komentarzy oraz artykułów. Wśród

---

¹ Np. A. Laskowska, *Zawieszenie sądowego postępowania rozpoznawczego w sprawach cywilnych*, Warszawa 2009.

tych ostatnich należy wymienić przede wszystkim artykuły J. Kota², J. Jagieły³ oraz A. Laskowskiej⁴. Powyższe opracowania ze względu na swoje ramy nie zawierają kompleksowego omówienia instytucji zawieszenia postępowania egzekucyjnego. Poświęcenie tej problematyce odrębnej monografii było zatem trafnym przedsięwzięciem.

Opracowanie jest podzielone na dziesięć rozdziałów, przy czym materia omawiana w niektórych z nich została podzielona na trzy lub cztery mniejsze jednostki redakcyjne. Taki układ jest uzasadniony przede wszystkim złożonością sposobów zawieszenia postępowania (np. z mocy ustawy, z urzędu lub na wniosek) oraz wielością przyczyn zawieszenia.

Rozdział 1 pt. „Istota zawieszenia postępowania egzekucyjnego” ma charakter ogólny. Zawarto w nim zwięzłe rozważania poświęcone zawieszeniu postępowania w ogóle, z uwzględnieniem znaczenia tej instytucji z perspektywy tymczasowej ochrony prawnej. Przedstawiono też różnice między zawieszeniem postępowania egzekucyjnego a wstrzymaniem dokonania czynności egzekucyjnych. Ta ostatnia instytucja jest charakterystyczna dla postępowania egzekucyjnego. Jak przyznaje Autorka, ze względu na przejściowy charakter wstrzymanie dokonania czynności egzekucyjnych wykazuje pewne podobieństwo do zawieszenia postępowania, ale różnice zachodzące między tymi instytucjami procesowymi wykluczają możliwość ich utożsamiania. W rozdziale tym omówiono też czynność wysłuchania stron przed zawieszeniem postępowania i przedstawiono proponowane w nauce klasyfikacje sposobów i przyczyn zawieszenia postępowania.

Rozdział 2 poświęcono zawieszeniu postępowania egzekucyjnego z mocy prawa. Omówiono w nim zawieszenie postępowania w razie zaprzestania czynności przez organ na skutek siły wyższej (art. 173 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.), także w kontekście awarii systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie egzekucyjne. Szczegółowe rozważania dotyczą zawieszenia postępowania egzekucyjnego w związku z postępowaniem upadłościowym i restrukturyzacyjnym. Te ostatnie przyczyny zawieszenia mają duże znaczenie praktyczne z powodu coraz większej liczby tych postępowań.

Zawieszenie postępowania egzekucyjnego z urzędu to materia rozdziału 3. Jest to problematyka skomplikowana ze względu na złożoność regulacji dotyczących

---

2 J. Kot, *Zawieszenie postępowania egzekucyjnego*, „Nowe Prawo” 1980, nr 4.

3 J. Jagieła, *Wybrane zagadnienia dotyczące zawieszenia i umorzenia postępowania egzekucyjnego*, „Przegląd Egzekucyjny” 1999, nr 2.

4 A. Laskowska, *Zawieszenie sądowego postępowania egzekucyjnego na wniosek w świetle przepisów kodeksu postępowania cywilnego*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2005, nr 10–12.

przyczyn zawieszenia postępowania. Autorka omawia przyczyny zawieszenia postępowania egzekucyjnego zawarte w przepisach o procesie, które znajdują zastosowanie w postępowaniu egzekucyjnym (np. zawieszenie postępowania w razie braków w składzie organu jednostki organizacyjnej będącej stroną) oraz przyczyny zawieszenia unormowane w części trzeciej kodeksu postępowania cywilnego. W tej ostatniej grupie zostały wyróżnione przyczyny o charakterze ogólnym (np. zawieszenie postępowania z powodu braku zdolności procesowej) oraz szczególnym, czyli aktualne tylko w odniesieniu do konkretnych sposobów egzekucji (np. zawieszenie postępowania w razie wydzielenia części zajętej nieruchomości).

W rozdziale 4 poddano analizie szczególną regulację zawartą w art. 1070 k.p.c., która dotyczy zbiegu egzekucji w celu zniesienia współwłasności i egzekucji z nieruchomości. Autorka trafnie prezentuje negatywne stanowisko w kwestii stosowania tego przepisu w razie zbiegu egzekucji w celu zniesienia współwłasności z egzekucją przez zarząd przymusowy oraz sprzedaż przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego.

W rozdziale 5 pt. „Zawieszenie postępowania na wniosek” zawarto szczegółowe omówienie przepisów kodeksu postępowania cywilnego dotyczących tych sposobów zawieszenia oraz regulacji unijnych normujących zawieszenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego na podstawie zagranicznych tytułów wykonawczych.

Rozdział 6 poświęcony został przyczynom zawieszenia i dotyczy pozostałych podstaw zawieszenia postępowania egzekucyjnego. Omówiono w nim m.in. zawieszenie w razie złożenia skargi na czynności komornika lub zażalenia oraz zawieszenie postępowania egzekucyjnego co do świadczeń alimentacyjnych (art. 1083 § 4 i 5 k.p.c.). Ta ostatnia regulacja zaczęła obowiązywać z dniem 1 stycznia 2019 roku. Autorka omawia jej rolę (zapobieganie szykanowaniu dłużnika alimentacyjnego), dostrzegając przy tym mechanizm kontrolny polegający na umocowaniu komornika do podejmowania sumy złożonej przez dłużnika na rachunku depozytowym Ministra Finansów.

W kolejnych rozdziałach zostały zaprezentowane zagadnienia dotyczące formy i skutków rozstrzygnięcia w przedmiocie zawieszenia postępowania (rozdział 7); aspektów temporalnych zawieszenia postępowania (rozdział 8), wpływu zawieszenia postępowania na bieg terminów procesowych (rozdział 9) oraz zakończenia zawieszonych postępowania, czyli podjęcia postępowania (rozdział 10). Rozdziały te mają mniejszą objętość, ponieważ omówione w nich zagadnienia mają co do zasady jednolity charakter (niezależny np. od przyczyny zawieszenia albo sposobu egzekucji), a w dużej części nie wykazują one istotnych odmienności w stosunku do postępowania rozpoznawczego.

W końcowej części monografii zamieszczono bibliografię z obszernym wykazem literatury, aktów prawnych i orzeczeń wykorzystanych w opracowaniu.

Podział materii zawartej w monografii nie budzi zastrzeżeń. Warto podkreślić, że szczegółowe zagadnienia są dodatkowo oznaczone hasłami tematycznymi (indeksami) umieszczonymi na marginesach zewnętrznych. Ponadto w obrębie poszczególnych rozdziałów zamieszczono najbardziej reprezentatywne orzeczenia poświęcone omawianym problemom. Indeksy oraz graficzne wyodrębnienie kluczowych judykatów niewątpliwie zwiększają czytelność monografii i ułatwiają czytelnikowi wyszukanie interesujących go treści.

Problematyka przyczyn zawieszenia postępowania ma duże znaczenie praktyczne, a stopień jej trudności jest związany z dywersyfikacją unormowań. Część z nich jest zamieszczona w pozakodeksowych aktach prawnych (np. w rozporządzeniach unijnych), ale główna trudność odnosi się do kodeksowych regulacji zawieszenia postępowania egzekucyjnego. Są one zamieszczone przede wszystkim w przepisach art. 818–821 k.p.c., lecz nie mają one wyczerpującego charakteru. W zakresie nieunormowanym w tych przepisach znajdują odpowiednie zastosowanie przepisy dotyczące zawieszenia postępowania procesowego (przepisy ogólne). Wynika to z przepisu art. 13 § 2 k.p.c., który stanowi, że przepisy o procesie stosuje się odpowiednio do innych rodzajów postępowań unormowanych w niniejszym kodeksie, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej. Prawidłowe zastosowanie tych przepisów wymaga (w pierwszym etapie) ustalenia, czy przepisy o postępowaniu egzekucyjnym (czyli przepisy szczególne) „stanowią inaczej”. Drugim etapem jest ustalenie, czy norma ogólna przystaje do specyfiki postępowania egzekucyjnego. Wiąże się to z tym fragmentem przepisu art. 13 § 2 k.p.c., w którym przewidziano odpowiednie stosowanie przepisów o procesie. Jak zgodnie przyjmuje się w nauce i orzecznictwie, odpowiednie stosowanie przepisu może polegać na jego zastosowaniu wprost, po dokonaniu określonej modyfikacji (adaptacji) albo jego niestosowaniu.

Duże trudności sprawia pierwszy etap, gdyż zależności między przepisami ogólnymi i szczególnymi są różnie ukształtowane. W tym zakresie można wyróżnić (co najmniej) trojaki rodzaje relacji między tymi przepisami. Pierwsza z nich ma miejsce w razie braku przepisu szczególnego dotyczącego postępowania egzekucyjnego. W kontekście zawieszenia postępowania egzekucyjnego dotyczy to np. zawieszenia postępowania z urzędu na skutek pozbawienia strony, na skutek nadzwyczajnych wydarzeń, możliwości komunikacji z siedzibą organu egzekucyjnego (art. 174 § 1 pkt 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Druga z nich wchodzi w rachubę w razie obowiązywania przepisu szczególnego, powtarzającego w istocie regulację dotyczącą zawieszenia postępowania procesowego. Przykładem jest przepis art. 819 § 1 zd. 1 k.p.c. przewidujący zawieszenie postępowania w razie śmierci wierzyciela lub dłużnika, będący w istocie powtórzeniem tego fragmentu art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c., w którym przewidziano zawieszenie postępowania w razie śmierci strony. Trzeci

rodzaj relacji (sprawiającej największe problemy) dotyczy tych sytuacji, kiedy przepis szczególny przewiduje odmienne (całkowicie lub częściowo) skutki procesowe danego stanu faktycznego niż skutki przewidziane w przepisach ogólnych (przepisach o procesie). Tytułem przykładu można wskazać pierwotny (powstały przed wszczęciem postępowania) brak zdolności procesowej strony czynnej (inicjującej postępowanie). Według przepisów o procesie pierwotny brak zdolności procesowej powoda, niezupełniony zgodnie z przepisami kodeksu, uzasadnia odrzucenie pozwu (art. 199 § 1 pkt 3 i § 2 k.p.c.). Natomiast w postępowaniu egzekucyjnym pierwotny brak zdolności procesowej wierzyciela w postępowaniu egzekucyjnym jest uważany (choć niejednolicie) za przyczynę zawieszenia postępowania. Przepis art. 818 § 1 k.p.c. nie rozróżnia bowiem pierwotnego i następczego braku tej zdolności, lecz w każdym przypadku nakazuje zawiesić postępowanie egzekucyjne. Ta ostatnia relacja wymaga przeprowadzenia wykładni konkretnych przepisów o postępowaniu egzekucyjnym (przepisów szczególnych). Dekodowana na tej podstawie norma prawna musi być porównana z normą dotyczącą zawieszenia postępowania procesowego. Na tej podstawie można ustalić, czy zakresy tych norm się pokrywają, czy też norma wynikająca z przepisów szczególnych ma węższy zakres niż norma ogólna. W tym ostatnim przypadku zazwyczaj zachodzi potrzeba zastosowania (zwykle w pewnym zakresie) normy ogólnej.

Nie można przy tym zapominać o potrzebie stosowania innych reguł wykładni (np. celowościowej), które mogą przemawiać za szerokim zakresem zastosowania przepisu szczególnego o postępowaniu egzekucyjnym. Odpada wtedy potrzeba sięgania do przepisów o postępowaniu rozpoznawczym. Przykładem tego może być rozszerzająca wykładnia przepisów art. 818 § 1 i 2 k.p.c. przewidujących zawieszenie postępowania w razie braku zdolności procesowej wierzyciela lub dłużnika. W monografii przyjęto zasadny pogląd, że przepisy te powinny być stosowane także wtedy, gdy strona niebędąca osobą fizyczną nie ma organu uprawnionego do reprezentacji. Przepisy te ustanawiają bowiem wyższy standard ochrony praw strony w postępowaniu egzekucyjnym (możliwość zaskarżenia czynności dokonanych w czasie, gdy strona nie miała reprezentacji), niż to ma miejsce w przepisach o procesie.

Na szczególną uwagę zasługują rozdziały 2–6 recenzowanej monografii, dotyczące sposobów i przyczyn zawieszenia postępowania egzekucyjnego. Autorka szczegółowo omawia w nich poszczególne przesłanki zawieszenia postępowania, poświęcając dużo uwagi powyższym zależnościom między przepisami szczególnymi i ogólnymi.

Podkreślenia wymaga też syntetyczny i uporządkowany charakter wywodu, co odnosi się zresztą do całej monografii. Autorka cytuje liczne i rozbieżne poglądy doktryny i orzecznictwa. Ich bogactwo świadczy zresztą o dużym stopniu

skomplikowania tytułowej materii. Z pewnością niektóre zagadnienia zasługują na szersze omówienie (niektóre nawet na odrębne opracowanie monograficzne). Ograniczenie rozważań było jednak podyktowane charakterem serii wydawniczej, w ramach której została opublikowana monografia.

Należy stwierdzić, że w recenzowanej monografii optymalnie połączono analizę teoretyczną z omówieniem zagadnień praktycznych. Opracowanie to jest przydatną pozycją zarówno dla osób zajmujących się wykładnią prawa, jak i dla praktyków (m.in. komorników sądowych, sędziów, adwokatów, radców prawnych) dokonujących czynności w sądowych postępowaniach egzekucyjnych.